



**CURTEA SUPREMĂ  
DE JUSTIȚIE**

**DECIZIE**

**cu privire la recurs**

învinuirea lui

Ion Ciumac

(art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal)

*(Dosarul nr. Ira-195/2024*

*Nr. PIGD 1-22047522-01-Ira-13022024)*

Recurs depus după 01 septembrie 2023; Recurs admis în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) CPP, deoarece instanța de apel a comis o eroare gravă la admiterea în principiu a acțiunii civile și nu a examinat pretenția privind compensarea cheltuielilor de judecată efectuate de partea vătămată.

05 martie 2025

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Instanța de fond: Irina Dragulean

Curtea de apel: Svetlana Șleahțișki, Oxana Mironov, Doina Știrbu

*Textul corespunde originalului*

## **Judecând în lipsa părților recursul în cauza penală privind învinuirea lui Ion Ciumac,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,  
Ghenadie Eremciuc,  
Vladislav Gribincea, *judecători*,

constată următoarele:

### **ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ**

1. Ion Ciumac s-a născut în anul 1987 în raionul Edineț. El a fost învinuit, în temeiul art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, de furt în proporții deosebit de mari.

2. Ion Ciumac a fost apărat de avocații Gabriela Moldovan și Vasile Anton.

3. În prima instanță, cauza a fost examinată în procedură generală. La 22 decembrie 2022, Ion Ciumac a fost găsit vinovat și condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la închisoare pe un termen de doi ani. În temeiul art. 90 alin. (1) Cod penal, pedeapsa închisorii a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de doi ani. A fost admisă în principiu acțiunea civilă a părții vătămate cu privire la încasarea prejudiciului material. Instanța de apel a respins ca nefondat apelul avocatului părții vătămate și a menținut sentința fără modificări.

4. La 30 octombrie 2023, avocatul Ghenadie Odobescu, în interesele părții vătămate, a atacat decizia instanței de apel cu recurs. El solicită casarea deciziei și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

5. Urmărirea penală a fost pornită la 15 septembrie 2021 și finalizată la 31 martie 2022. Prima instanță a examinat cauza în perioada 06 aprilie – 22 decembrie 2022. Instanța de apel a examinat cauza între 31 ianuarie – 19 septembrie 2023.

### **ÎN FAPT**

6. Ion Ciumac este învinuit că, la 30 august 2021, a sustras pe ascuns din casa de locuit a lui Anatolie Dogotari telefonul mobil de model SAMSUNG A12, care costa 3.999 de lei, astfel cauzându-i părții vătămate un prejudiciu material considerabil. Acțiunile lui Ion Ciumac au fost calificate conform art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal.

7. Învinuirea se bazează pe declarațiile lui Anatolie Dogotari (partea vătămată) și a martorului Igor Rusnac. Partea vătămată a relatat că, la 30 august 2021, a achiziționat un telefon Samsung A12 în rate, la prețul de 3.999 lei. În aceeași zi, el a consumat băuturi spirtoase împreună cu Ion Ciumac și a adormit. Când s-a trezit, a constatat că telefonul i-a dispărut. El a depus o plângere la

poliție. La începutul lunii septembrie, Ion Ciumac l-a întrebat de ce a depus plângere, spunând că telefonul se afla la el. Martorul Igor Rusnac a declarat că, la 06 septembrie 2021, Ion Ciumac și un bărbat i-au oferit telefonul Samsung A12 pentru un împrumut. La 20 septembrie 2021, Ion Ciumac a întors împrumutul și a luat telefonul înapoi.

8. La 01 noiembrie 2021, partea vătămată Anatolie Dogotari a depus o cerere organului de urmărire penală, prin care a solicitat să fie recunoscut în calitate de parte civilă și să fie încasat prejudiciului material cauzat prin infracțiune în valoare totală de 3.999 lei (f.d. 23, vol. I).

9. La 16 noiembrie 2021, partea vătămată a primit telefonul de la organul de urmărire penală, menționând într-o recipisă că nu are pretenții „față de colaboratorul de poliție referitor la starea telefonului” (f.d. 42, vol. I). În instanța de judecată, condamnatul a declarat că el a deteriorat din greșală ecranul telefonului când s-a așezat pe el (f.d. 126 vol. I). Procesul-verbal cu privire la ridicare de asemenea menționează că telefonul mobil, atunci când a fost ridicat de la condamnat la 09 noiembrie 2021, avea ecranul deteriorat (f.d. 34, vol. I)

10. La 22 decembrie 2022, [Judecătoria Edinet, sediul Central](#), l-a găsit vinovat pe Ion Ciumac de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal și i-a stabilit o pedeapsă de doi ani de închisoare. Conform art. 90 Cod penal, pedeapsa a fost suspendată pe o perioadă de probațiune de doi ani. Instanța a admis în principiu acțiunea civilă, deoarece, atunci când i-a fost restituit telefonul la 16 noiembrie 2021, Anatolie Dogotari ar fi confirmat că nu are obiecții la starea telefonului.

11. La 19 mai 2020, avocatul Ghenadie Odobescu, în interesele părții vătămate, a declarat apel în care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care lui Ion Ciumac să-i fie aplicată o pedeapsă mai aspră, cu încasarea din contul acestuia în beneficiului părții vătămate a prejudiciului material – 3.999 de lei, prejudiciul moral – 50.000 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică – 5.000 de lei. Avocatul a argumentat că instanța a aplicat o pedeapsă mult prea blândă inculpatului. El susține că instanța neîntemeiat a admis în principiu acțiunea civilă, deoarece inculpatul însuși a recunoscut că a deteriorat telefonul. Avocatul a anexat la apel un înscris emis de compania Orange, care confirmă că telefonul mobil procurat de partea vătămată la 30 august 2021 avea prețul de 3.999 de lei (f.d. 164, vol. I). Avocatul a anexat și un bon de plată din 03 ianuarie 2023 care confirmă achitarea de către partea vătămată a onorariului avocatului încasat în baza unui contract încheiat tot la 03 ianuarie 2023 (f.d. 160, vol. I).

12. La 19 septembrie 2023, [Curtea de Apel Bălți](#) a respins ca nefondat apelul și a menținut sentința fără modificări. Instanța de apel a constatat că instanța de fond a stabilit corect pentru condamnat pedeapsa. Instanța de apel, referindu-se la prevederile art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, a subliniat că instanța de

fond corect a admis acțiunea civilă în principiu, reiterând argumentele din sentință. Instanța de apel nu a menționat în genere în decizie cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată. Decizia motivată a fost pronunțată la 24 octombrie 2023.

15. La 30 octombrie 2023, avocatul Ghenadie Odobescu, în interesele părții vătămate Anatolie Dogotari, a depus recurs, fără a indica cel puțin unul din temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală. Cererea de recurs, în cea mai mare parte, era o reproducere a cererii de apel. La 25 iulie 2024, judecătorul raportor nu a dat curs recursului și a oferit posibilitatea recurentului să clarifice temeiurile de recurs și motivele privind temeinicia recursului. La 07 august 2024, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Ghenadie Odobescu a depus recurs concretizat, invocând art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală. Recurentul solicită casarea deciziei și sentinței, în latura neadmiterii acțiunii civile, și emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă integral. Recurentul consideră că instanțele de fond neîntemeiat au admis în principiu acțiunea civilă, având în vedere că partea vătămată a prezentat suficiente probe pentru a demonstra vinovăția condamnatului și a solicitat încasarea prejudiciului în temeiul art. 219 Cod de procedură penală.

16. La 13 februarie 2024, Curtea Supremă de Justiție a solicitat părților să depună referință la recurs. La 10 septembrie 2024, procurorul Sergiu Crijanovschi a depus referință prin care pledează pentru inadmisibilitatea recursului, deoarece instanța de apel a respectat prevederile art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, iar argumentele formulate în recurs sunt nefondate.

#### LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

17. Partea relevantă a art. 219 alin. (2) Cod de procedură penală este următoarea:

„(2) Persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot intenta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin:

1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală;”

18. Articolul 220. Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Articolul 220. Aplicarea legislației la examinarea acțiunii civile

(1) Acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(2) Normele procedurii civile ... se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

(3) Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil și ale altor domenii de drept.”

19. Art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(3) Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă.”

20. Art. 387 alin. (1) și (3) Cod de procedură penală prevăd următoarele:

„(1) O dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

...

(3) În cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.”

21. Partea relevantă a art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală este următoarea:

„(1) Recursul este admis dacă:

1) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

...

6) hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.”

## MOTIVAREA INSTANȚEI

22. Recursul examinat a fost declarat în mai puțin de două luni de la comunicarea deciziei motivate a instanței de apel, adică au fost depus în termen.

23. Art. 434 Cod de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs (decizia CSJ nr. [1ra-854/2022](#), § 85). Totuși, legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul (decizia CSJ nr. [1ra-1520/2023](#), § 56).

24. Recursul se întemeiază pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și se referă la greșita soluționare a acțiunii civile.

### **a. prejudiciul moral**

25. Pentru prima dată, despăgubirea pentru prejudiciul moral a fost solicitată în cererea de apel (a se vedea para. 11). Completul notează că, conform art. 220 Cod de procedură penală, acțiunea civilă se examinează potrivit Codului de procedură penală, însă normele procedurii civile se aplică în mod complementar în măsura în care nu contravin principiilor procesului penal (a se vedea para. 18). Conform art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă, în apel nu poate fi schimbată

calitatea procesuală a părților, obiectul acțiunii, sau înaintate pretenții noi. Având în vedere această normă, care nu contravine principiilor procesului penal, în instanța de apel nu putea fi solicitată pentru prima dată încasarea prejudiciului moral (*mutatis mutandis*, decizia CSJ nr. [1ra-1117/2023](#), § 34). Prin urmare, în această parte, recursul este inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

#### **b. prejudiciul material**

26. Completul reiterează că, conform art. 225 alin. (3) și art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă trebuie soluționată concomitent cu cauza penală. Conform art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, admiterea în principiu a acțiunii poate avea loc doar „în cazuri excepționale”. Admiterea în principiu a acțiunii civile ar putea crea dezavantaje mari pentru părțile vătămate, care deja au suferit de pe urma infracțiunii. Ele sunt constrânse să lanseze proceduri civile noi pentru a încerca recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune. Aceste proceduri nu pot fi inițiate până soluția în cauza penală nu devine definitivă, sau chiar irevocabilă, care poate dura mai mulți ani. În acest răstimp, inculpatul ar putea întreprinde măsuri pentru a îngreuna sau face imposibilă executarea eventualei hotărâri civile. Prin urmare, sintagma „în cazuri excepționale” trebuie interpretată ca permițând admiterea în principiu a acțiunii civile doar dacă justificarea corespunzătoare a prejudiciului material este greu de realizat în scurt timp și prelungește excesiv de mult examinarea cauzei. Aceasta ar putea fi cazul necesității cuantificării prejudiciului printr-un raport de expertiză, care nu poate fi obținut în timp util. Dacă justificarea corespunzătoare este posibilă fără a prelungi excesiv de mult examinarea cauzei penale, admiterea în principiu a acțiunii civile nu poate avea loc, iar instanța urmează să ofere posibilitatea părții civile să justifice despăgubirile materiale pretinse, inclusiv prin amânarea ședinței de judecată (*mutatis mutandis*, decizia CSJ nr. [1ra-754/2024](#), § 41).

27. Atât prima instanță, cât și instanța de apel, au susținut că, prin recipisa din 16 noiembrie 2021, partea vătămată a confirmat, atunci când i-a fost restituit telefonul, că nu are pretenții referitor la starea telefonului. Instanțele au sugerat că nu este clar în ce circumstanțe a fost deteriorat telefonul. Această concluzie este în mod vădit eronată. În acea recipisă, partea vătămată a confirmat că a primit telefonul și că ea nu are pretenții față de colaboratorul de poliție „referitor la starea telefonului”. În instanța de judecată, condamnatul a declarat că el a deteriorat din greșală ecranul telefonului. Mai mult, procesul-verbal cu ridicarea telefonului confirma, cu o săptămână înainte de restituirea telefonului, că ecranul telefonului era deteriorat (a se vedea para. 9). În cererea de apel, avocatul părții vătămate critică concluzia dată făcută de prima instanță, reiterând că inculpatul a recunoscut că a deteriorat telefonul (a se vedea para. 11). În pofida acestui lucru, instanța de apel reproduce în decizia recurată aceeași concluzie eronată, fără a reacționa la argumentul dat. O asemenea eroare contravine art. 416 Cod de procedură penală și pct. 18 al hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție [nr.](#)

[6/2013](#). Prin urmare, în această parte, decizia instanței de apel urmează a fi casată în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală.

28. Partea vătămată a depus o cerere organului de urmărire penală în care a solicitat cu titlu de prejudiciu material 3.999 de lei, reprezentând costul telefonului mobil sustras. În instanța de apel, avocatul Ghenadie Odobescu a prezentat copia facturii care confirma prețul telefonului (a se vedea para. 11). În ședința de judecată, inculpatul a declarat că a deteriorat ecranul telefonului. Instanța de apel nu a explicat convingător care au fost circumstanțele excepționale care au dus la admiterea în principiu a acțiunii civile, mai ales în situația în care recurentul solicită în cererea de apel soluționarea acesteia cu prezentarea documentelor justificative. Prin urmare, acțiunea civilă nu putea fi admisă în principiu de instanța de apel.

29. Condamnatul nu a argumentat că mărimea despăgubirii ar trebui redusă ca urmare a restituirii telefonului deteriorat. Instanța de asemenea reiterează că telefonul a fost sustras de condamnat chiar în ziua procurării. Având în vedere aceste circumstanțe, precum și cele menționate în para. 26-28, instanța de recurs admite integral pretenția cu privire la compensarea prejudiciului material.

### **c. Cheltuielile de judecată**

30. În cererea de apel, partea vătămată a solicitat încasarea de la condamnat a sumei de 5.000 de lei pe care el a plătit-o avocatului său. Această sumă a fost plătită după adoptarea sentinței, însă până la depunerea cererii de apel.

31. Completul reiterează art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă, care interzice solicitarea în apel a despăgubirilor care putea fi solicitate în prima instanță, nu se aplică pretențiilor privind cheltuielilor de judecată. După cum rezultă din art. 442 alin. (2) Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată pot fi solicitate pentru prima dată chiar și în instanța de recurs. Acest fapt rezultă și din specificul acestor plăți, care sunt, de regulă, efectuate în tranșe, la diferite faze ale procesului, iar soluționarea acestei cerințe nu este de o complexitate sporită. Obligarea părții să depună, după plata fiecărei tranșe a onorariului avocatului, a unei cereri de încasare a acestor cheltuieli doar ar îngreuna examinarea cauzei. Prin urmare, în instanța de apel putea fi solicitată încasarea onorariului plătit avocatului, chiar dacă asemenea plăți nu au fost solicitate în prima instanță (*mutatis mutandis*, decizia CSJ nr. [1ra-1117/2023](#), § 39).

32. Pct. 3 al deciziei recurate menționează că apelantul solicită încasarea sumei de 5.000 de lei pentru cheltuieli de judecată. Totuși, decizia nu motivează de ce această pretenție a fost respinsă. O asemenea eroare este contrară art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă și pct. 21<sup>1</sup> din [hotărârea Plenului CSJ nr. 25/2004](#), care obligă fără echivoc instanța să examineze pretențiile cu privire la cheltuielile de asistență juridică. Prin urmare, și în această parte hotărârea urmează a fi casată în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală.

33. Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție poate dispune rejudecarea de către instanța de apel doar „în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs”. Prin urmare, remiterea la rejudecare este excepție, iar înlăturarea de către instanța de recurs a erorii, fără remitere la rejudecare, este regula (decizia CSJ nr. [1ra-1737/2022](#), § 30). În această cauză, instanța de recurs poate corecta eroare comisă. Prin urmare, instanța de recurs nu poate trimite cauza la rejudecare.

34. Avocatul urma să prezinte instanței de judecată lista detaliată a acțiunilor efectuate pentru reprezentarea clientului său și a timpului cheltuit pentru aceasta. Acest fapt rezultă din p. 21<sup>1</sup> lit. c) din [hotărârea Plenului CSJ nr. 25/2004](#) și anexa la [hotărârea Consiliului Uniunii Avocaților](#) nr. 19-02, din 27 mai 2022. Avocatul nu a anexat la dosar un asemenea document. Această omisiune poate duce la respingerea integrală sau în parte a cerinței de încasare a cheltuielilor pentru asistență juridică, deoarece nu permite sau îngreunează sarcina instanței de judecată de a stabili dacă aceste cheltuieli au fost „necesare”, în sensul art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă (decizia CSJ nr. [1ra-1117/2023](#), § 40). Avocatul Ghenadie Odobescu a întocmit acțiunea cererile de apel și recurs. Totuși, el nu a participat la ședințele de judecată în instanța de apel și în prima instanță. De asemenea, cererea de recurs nu a fost întocmită corespunzător și reproducea în cea mai mare parte cererea de apel (a se vedea para. 15). Având în vedere materialele dosarului și calitatea prestației avocatului, completul acordă pentru cheltuielile de asistență juridică suma de 2.500 de lei.

35. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) și art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală,

#### COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul avocatului Ghenadie Odobescu, în partea acțiunii civile privind încasarea prejudiciul material și a cheltuielilor de judecată, și casează în această parte decizia Curții de Apel Bălți din 19 septembrie 2023;

Rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre prin care dispune încasarea de la Ion Ciumac în beneficiul lui Anatolie Dogotari a:

- a) 3.999 de lei cu titlu de prejudiciu material;
- b) 2.500 de lei pentru cheltuieli de judecată.

În rest, se menține decizia instanței de apel.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Vladislav Gribincea